

DRUŽINSKO PRAVO

© Uradni list Republike Slovenije, 2017. Vse pravice pridržane.

Brez pisnega dovoljenja založnika je prepovedano reproduciranje, distribuiranje, javna priobčitev, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali postopku, vključno s fotokopiranjem, tiskanjem ali shranitvijo v elektronski obliki. Tako ravnanje je, razen v primerih iz 46. do 57. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah, kršitev avtorske pravice.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

347.61/.64(497.4)(094.5)

NOVAK, Barbara, profesorica prava
Družinsko pravo / Barbara Novak. - 2., spremenjena in
dopolnjena izd., 1. natis. - Ljubljana : Uradni list Republike Slovenije,
2017

ISBN 978-961-204-612-5

290529792

URADNI LIST REPUBLIKE SLOVENIJE

PROF. DR. BARBARA NOVAK

DRUŽINSKO PRAVO

2., SPREMENJENA IN DOPOLNJENA IZDAJA

LJUBLJANA 2017

KAZALO

Predgovor	11
Beseda recenzentov	13
I. UVOD	19
1. POJEM DRUŽINSKEGA PRAVA	19
1.1. Predmet pravnega urejanja	19
1.2. Mesto družinskega prava v pravnem sistemu	21
1.3. Družinsko pravo in pojem družine	24
1.4. Stvarna pristojnost v družinskih zadevah	27
2. VIRI DRUŽINSKEGA PRAVA	29
2.1. Ustava RS	29
2.1.1. <i>Zakonska zveza in družina (53. člen URS)</i>	<i>30</i>
2.1.2. <i>Pravice in dolžnosti staršev (54. člen URS)</i>	<i>40</i>
2.1.2.1. <i>Pravica staršev do vzgoje otrok v skladu s svojim prepričanjem</i>	<i>45</i>
2.1.3. <i>Pravice otrok (56. člen URS)</i>	<i>47</i>
2.1.4. <i>Svoboda odločanja o rojstvih otrok (55. člen URS)</i>	<i>49</i>
2.2. Mednarodne pogodbe	60
2.3. Zakonski in podzakonski predpisi	62
2.3.1. <i>Temeljni viri</i>	<i>62</i>
2.3.2. <i>Dopolnilni viri v ožjem pomenu</i>	<i>64</i>
2.3.3. <i>Dopolnilni viri v širšem pomenu</i>	<i>66</i>
2.4. Evropeizacija mednarodnega zasebnega družinskega prava	66
2.4.1. <i>Bruseljska uredba IIa</i>	<i>67</i>
2.4.2. <i>Preživninska uredba</i>	<i>68</i>

2.4.3.	<i>Uredba Rim III</i>	70
2.4.4.	<i>Uredba Rim V</i>	71
2.5.	Pravna praksa in pravna znanost	72
3.	TEMELJNI POJMI DRUŽINSKEGA PRAVA	73
3.1.	Družina	73
3.2.	Otrok	75
3.3.	Otrokova korist	77
3.4.	Sorodstvo	79
3.5.	Svaštvo	81
II.	PARTNERSKE ŽIVLJENJSKE SKUPNOSTI	84
1.	ZAKONSKA ZVEZA	84
1.1.	Splošno	84
1.2.	Zahteve, ki morajo biti izpolnjene pri sklenitvi zakonske zveze	85
1.2.1.	<i>Pogoji za sklenitev zakonske zveze</i>	85
1.2.2.	<i>Pogoji za veljavnost zakonske zveze</i>	89
1.2.2.1.	Zakonski zadržki	89
1.2.2.2.	Pogoja osebne navzočnosti in namena skupnega življenja	93
1.2.3.	<i>Odsotnost zakonskih prepovedi</i>	94
1.3.	Postopek in oblika sklenitve zakonske zveze	95
1.4.	Neveljavnost zakonske zveze	99
1.5.	Osebne pravice in dolžnosti zakoncev	101
1.6.	Premoženjska razmerja med zakonci	102
1.7.	Prenehanje zakonske zveze	113
1.7.1.	<i>Prenehanje zakonske zveze s smrtjo in razglasitvijo pogrešanega za mrtvega</i>	113
1.7.2.	<i>Razveza zakonske zveze</i>	115
1.7.2.1.	Sporazumna razveza zakonske zveze	115
1.7.2.2.	Razveza zakonske zveze na tožbo	116
1.8.	Razmerja med zakoncema po razvezi zakonske zveze ...	120
1.8.1.	<i>Preživninska razmerja med zakoncema</i>	120
1.8.2.	<i>Premoženjska in druga razmerja med zakoncema</i>	129

2.	ZUNAJZAKONSKA SKUPNOST	131
2.1.	Družbeni okvir nastanka zunajzakonske skupnosti	131
2.2.	Razlogi za pravno ureditev zunajzakonske skupnosti ob sprejetju ZZZDR	132
2.3.	Razlogi za ohranjanje pravne ureditve zunajzakonske skupnosti	133
2.4.	Pogoji za pravno priznanje zunajzakonske skupnosti . . .	134
2.5.	Pravne posledice zunajzakonske skupnosti	136
2.5.1.	<i>Pravne posledice v razmerju med partnerjema v času trajanja zunajzakonske skupnosti</i>	136
2.5.2.	<i>Pravne posledice v razmerju med partnerjema po prenehanju zunajzakonske skupnosti</i>	138
2.5.3.	<i>Razmerja zunajzakonskih partnerjev do otrok</i>	140
2.6.	Ugotavljanje obstoja zunajzakonske skupnosti	140
3.	SKLENJENA PARTNERSKA ZVEZA	141
3.1.	Pojem sklenjene partnerske zveze	141
3.2.	Smiselna uporaba določb ZZZDR o zakonski zvezi	142
3.3.	Smiselna uporaba določb ZZZDR o razmerju zakoncev do otrok	143
3.4.	Preoblikovanje registrirane istospolne partnerske skupnosti v sklenjeno partnersko zvezo.	147
3.5.	Pravne posledice sklenjene partnerske zveze na področjih zunaj družinskega prava.	149
4.	NESKLENJENA PARTNERSKA ZVEZA	151
4.1.	Družbeni okvir nastanka neskljenjene partnerske zveze	151
4.2.	Pogoji za pravno priznanje neskljenjene partnerske zveze	153
4.3.	Pravne posledice neskljenjene partnerske zveze	154
4.3.1.	<i>Pravne posledice v razmerju med partnerjema v času trajanja neskljenjene partnerske zveze</i>	154
4.3.2.	<i>Pravne posledice v razmerju med partnerjema po prenehanju neskljenjene partnerske zveze</i>	157
4.3.3.	<i>Razmerja partnerjev iz neskljenjene partnerske zveze do otrok</i>	158
4.4.	Ugotavljanje obstoja neskljenjene partnerske zveze	159

III. RAZMERJA MED STARŠI IN OTROKI	160
1. IZVOR OTROKA	160
1.1. Pravica izvedeti za svoj izvor	160
1.2. Določanje starševstva	161
1.2.1. <i>Domneva starševstva</i>	162
1.2.2. <i>Izpodbijanje domneve starševstva</i>	163
1.2.3. <i>Pripoznanje starševstva</i>	174
1.2.4. <i>Ugotavljanje starševstva</i>	180
1.2.5. <i>Določanje starševstva otrok, spočetih z OBMP</i>	191
1.2.6. <i>Določanje starševstva pri nadomestnem materinstvu</i>	192
1.3. Vzpostavitev starševstva s posvojitvijo	193
2. PRAVICE IN DOLŽNOSTI STARŠEV	195
2.1. Roditeljska pravica	195
2.1.1. <i>Pojem roditeljske pravice</i>	195
2.1.2. <i>Skrb za osebo in za premoženje otroka</i>	195
2.1.3. <i>Varstvo in vzgoja otroka</i>	197
2.1.3.1. <i>Pojem vzgoje in varstva</i>	197
2.1.3.2. <i>Skupna varstvo in vzgoja</i>	198
2.1.3.3. <i>Okoliščine, ki vplivajo na odločitev o varstvu in vzgoji otroka</i>	202
2.1.3.4. <i>Začasne odredbe o varstvu in vzgoji</i>	208
2.1.3.5. <i>Izvršba začasne odredbe in končne odločbe o varstvu in vzgoji</i>	212
2.1.4. <i>Izvrševanje roditeljske pravice</i>	213
2.1.5. <i>Prenehanje roditeljske pravice</i>	215
2.1.6. <i>Podaljšanje roditeljske pravice</i>	215
2.2. Otrokovi stiki	215
2.2.1. <i>Konvencija o otrokovih stikih</i>	215
2.2.2. <i>Stiki med otrokom in starši</i>	217
2.2.3. <i>Stiki med otrokom in drugo osebo</i>	224
2.2.4. <i>Izvršba začasne odredbe in končne odločbe o stikih</i>	225

2.3.	Preživljanje	226
2.3.1.	<i>Dolžnost preživljanja</i>	226
2.3.2.	<i>Zahteva za povračilo izdatkov preživljanja</i>	246
2.4.	Postopek za urejanje varstva, vzgoje, stikov in preživljanja, ko starši ne živijo skupaj	250
3.	UKREPI ZA VARSTVO OTROKOVE KORISTI	251
3.1.	Ukrepi centra za socialno delo	251
3.2.	Ukrepi sodišča	258
3.3.	Razmerje med sodnimi in upravnimi postopki	261
4.	POSVOJITEV	263
4.1.	Namen posvojitve	263
4.2.	Pogoji za posvojitev	264
4.2.1.	<i>Pogoji za namestitev otroka v posvojitev</i>	264
4.2.2.	<i>Pogoji, ki jih mora izpolnjevati posvojitelj</i>	267
4.3.	Pravne posledice posvojitve	271
4.4.	Neveljavnost posvojitve	273
4.5.	Postopek posvojitve	274
5.	REJNIŠTVO	276
5.1.	Opredelitev pojma rejništva	276
5.2.	Pogoji in normativi za izvajanje rejniške dejavnosti	278
5.3.	Namestitev otroka v rejništvo	280
5.3.1.	<i>Pogoji za namestitev</i>	280
5.3.2.	<i>Izdaja odločbe o rejništvu in sklenitev rejniške pogodbe</i>	281
5.3.3.	<i>Načrtovanje pomoči rejencu</i>	282
5.4.	Upravičenja staršev in rejnika v času rejništva	284
5.4.1.	<i>Skrb za otroka</i>	284
5.4.2.	<i>Otrokovo bivališče</i>	286
5.4.3.	<i>Otrokovi stiki</i>	286
5.5.	Prenehanje rejništva	288
5.6.	Oddaja otroka v rejništvo po starših	289
6.	SKRBNISŦTVO	289
6.1.	Vrste in namen skrbništva	289

6.2. Postavitev pod skrbništvo in izbira skrbnika	290
6.3. Skrbništvo za mladoletne	294
6.4. Skrbništvo za polnoletne z odvzeto poslovno sposobnostjo	295
6.5. Skrbništvo za posebni primer	297
7. VARSTVO OTROKOVIH PRAVIC V POSTOPKIH DRUŽINSKEGA PRAVA	299
7.1. Pravna podlaga za varstvo otrokovih postopkovnih pravic	299
7.2. Postopki, za katere se uporablja MEKUOP	301
7.3. Uresničevanje otrokovih pravic v pravnem postopku pred sodiščem	302
7.4. Uresničevanje otrokovih pravic v nepravdnem postopku pred sodiščem	311
7.5. Uresničevanje otrokovih pravic v upravnem postopku pred centrom za socialno delo	316
8. DRUŽINSKA MEDIACIJA	317
Seznam uporabljene literature	321
Stvarno kazalo	333

Predgovor

Nova sodna praksa Ustavnega sodišča RS, rednih sodišč in Evropskega sodišča za človekove pravice ter spremenjeni predpisi so pokazali, da je prvi natis te znanstvene monografije postal pomanjkljiv. Za posodobitev je bilo tudi tokrat prepozno, ker se je v kratkem obetal Družinski zakonik, in hkrati prezgodaj, ker Družinskega zakonika še ni bilo. Kljub vsemu sem zbrala pogum in začaran krog presekala, saj sem menila, da Družinski zakonik, tudi če bo sprejet, še dve leti ne bo v uporabi in se bodo pred tem rokom začeti postopki končali še po starem zakonu. V vmesnem času pa je po moji oceni koristno imeti pri roki posodobljeno knjigo.

Tudi vse ostalo, kar sem napisala v predgovoru k prvemu natisu, še vedno velja: »... Zaradi negotove prihodnosti obstoja in vsebine Družinskega zakonika se v knjigi osredotočam na veljavno ureditev, kakršna je nastala na podlagi novele ZZZDR iz leta 2004, nove zakonodaje na področju rejništva in pravne ureditve istospolnih skupnosti ter na podlagi odločb Ustavnega sodišča RS.

Veljavna pravila sem, kolikor je to bilo le mogoče, ponazorila tudi s primeri iz domače in tuje prakse, prav tako pa tudi iz prakse Evropskega sodišča za človekove pravice. Tuje zakonodajne rešitve in izsledke tuje literature sem v obliki posameznih argumentov za ali proti določenim rešitvam vključevala sproti pri obravnavanju posameznih institutov slovenskega pravnega reda, saj bi samostojni prikazi tujih rešitev preseгли namen tega dela.

Nadrobne dileme o tem, kakšna naj bi bila bodoča ureditev, delo prepušča knjigi Reforma družinskega prava iz leta 2009, katerega soavtorica sem tudi sama (Zupančič, K. (red.), Novak, B., Žnidaršič Skubic, V., Končina - Peternel, M., Reforma družinskega prava – predlog novih predpisov s komentarjem. 2., spremenjena in dopolnjena izdaja, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 2009). Knjiga Reforma družinskega prava bo študentom prava še naprej posredovala znanje o pomanjkljivostih veljavne ureditve, praksi pa bo predvsem v pomoč pri prizadevanjih za izboljšave v obliki ustrezne razlage zakonskih določb in zapolnjevanje pravnih praznin ter v pomoč pri prizadevanjih za izboljšave s pomočjo pravnih sredstev pred ustavnim sodiščem.

To delo izhaja iz temeljev slovenskega družinskega prava, ki so jih pred tem postavila že druga dela, zlasti: Finžgar, A., Rodbinsko pravo. Univerza v Ljubljani, Ljubljana, 1970; Zupančič, K., Pravna ureditev zakonske zveze, družinskih razmerij in načrtovanja družine v drugih socialističnih republikah in pokrajinah: študijski pripomoček. Pravna fakulteta, Ljubljana, 1985; Zupančič, K., Pravna ureditev zakonske zveze, družinskih razmerij in načrtovanja družine: študijski pripomoček. 2., spremenjena in dopolnjena izdaja. Pravna fakulteta, Ljubljana, 1980; Zupančič, K., Oris družinskega prava. Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 1993; Zupančič, K., Družinsko pravo. Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 1999. Največji vpliv med njimi so na to knjigo imeli izsledki, ki jih je kot plod dolgoletnega znanstvenega snovanja pravne literature in zakonodajnih podlag v svojem zadnjem učbeniku in svojih drugih poznejših znanstvenih objavah predstavil zaslužni profesor Pravne fakultete Univerze v Ljubljani Karel Zupančič. Temu je botrovalo tudi to, da je bil profesor mentor pri moji doktorski disertaciji in moj siceršnji mentor na moji znanstveni poti. Za to delo sem mu hvaležna. Njegovo mentorstvo pa ne pomeni nujno, da se bo mentor strinjal z vsem, kar je zapisano v tej knjigi.

Monografija Družinsko pravo je namenjena seznanitvi s temelji družinskega prava, pa tudi z njihovo nadgradnjo. Glavni namen monografije je prikazati pravno ureditev pravic partnerjev, staršev in otrok in njihovo uveljavljanje v postopkih pred pristojnimi organi, katerih odločitve naj ne bi temeljile na osebnih okoliščinah, na podlagi katerih po ustavi ni dopustna diskriminacija, in ki naj bi vedno bedeli nad otrokovo koristjo. Ta zahteva še prav posebno varstvo.

Upam, da bo delo še naprej prišlo prav študentom in vsem, ki se z družinskim pravom ukvarjajo v praksi, zlasti sodnikom, odvetnikom, notarjem in delavcem v socialnem delu ...»

V prvi izdaji sem si želela, da bi knjiga »zastarela« zaradi nove sodobne družinske zakonodaje in ne zgolj zato, ker ne bo več ustrezala sodobnemu razvoju družinskega prava v tujini. Naj dodam le še to, da se mi je na dan, ko sem v knjigo vnašala zadnje popravke, uresničitev želje napovedala za 15. april 2019, ko se bo v celoti začel uporabljati 21. marca 2017 sprejeti Družinski zakonik.

V Ljubljani, 21. marca 2017

prof. dr. Barbara Novak

Beseda recenzentov

Recenzija prof. dr. Vesne Rijavec,

Pravna fakulteta Univerze v Mariboru

Avtorica dr. Barbara Novak se je odločila posodobiti svojo knjigo Družinsko pravo, čeprav sama ugotavlja, da je nov Družinski zakonik sprejet in znan datum njegove uveljavitve. Menim, da je njena odločitev pravilna, saj gre za temeljno znanstveno monografijo s področja družinskega prava, ki je kljub zastojem pri domači zakonodaji izjemno dinamično področje. Avtorica je svojo predhodno izdajo uspešno nadgradila z novimi znanstvenimi spoznanji, ki že upoštevajo usmeritve Družinskega zakonika ter razvoj prava in judikature na tem področju, vključno s prakso Evropskega sodišča za človekove pravice. Za razvoj tega pravnega področja je ključna tudi celovita predstavitev pravnih virov, kjer ni izpuščena niti zadnja evropska uredba Rim V o premoženjskih razmerjih med zakoncema, čeprav se še ne uporablja.

Knjigo že od vsega začetka odlikujejo jasna sistematika, jasna razlaga, klasična civilnopravna terminologija in bistveni poudarki na pravem mestu. Delo prinaša sodobno razlago temeljnih pojmov, kot so pojem družinskega prava, pojem družine, mesto družinskega prava v pravnem sistemu tudi s pomočjo primerjalnopravnih ugotovitev. Avtorica pa sama pove, da nadgrajuje dosežke svojega predhodnika zasl. prof. dr. Karla Zupančiča.

Novo dimenzijo delu dajejo razlage novih pojmov, kot je neskljenjena partnerska zveza in ugotovitve o ureditvi istospolnih partnerstev. Avtorica opozarja, da si mora pravo na določenih področjih izbojevati pravico biti korak pred javnim mnenjem, oceniti mora, v katero smer se razvijajo vrednote, in jih deklarirati v pričakovani smeri. Obratno je stališče glede genetskih manipulacij z zarodki. Čeprav nove tehnologije omogočajo neslutene posege, je po ZZNPOB radikalno prepovedano omogočiti nastanek človeških zarodkov iz spolnih celic z izzvano spremembo dedne zasnove in prenesti takšne zarodke v telo človeka ali živali.

Pomembne so avtoričine usmeritve glede odločanja o otrocih. Država sme pravice staršev omejiti zgolj toliko, kolikor je to nujno za varstvo otrokove koristi, predvsem pa obema staršema v enaki meri. Pravice staršev so namreč po ustavi enake ne glede na spol ali drugo osebno okoliščino staršev, na podlagi katere ni dopustna diskriminacija. Do izraza prihaja skupna vloga obeh staršev, čeprav ne živita skupaj.

Na več mestih je poudarjen pomen pravne ureditve pravic partnerjev. Vprašanja premoženjskega režima med zakoncema in med partnerji so podrobneje razložena s skrbno izbranimi judikati.

Avtorica upošteva tudi nekatere procesne vidike, zlasti je koristen prikaz pravnih sredstev v postopkih iz razmerij med deležniki družinskega prava. Obdelana je tudi stvarna pristojnost, ki v zakonodaji še ni ustrezno izvedena z delitvijo na pravdne in nepravdne postopke, zato je razumljivo, da je to vprašanje v knjigi izpuščeno.

Ugotovim lahko, da je delo sicer temeljni prikaz, vendar nudi izredno celovit pogled na družinsko pravo in poglobljeno obravnavo njegovih pogloblitnih institutov. Brez dvoma je pomembno izhodišče za predstavljanje slovenskih znanstvenih dosežkov v domačem in mednarodnem prostoru. Avtorica s svojimi stališči poskrbi tudi za širjenje novih znanstvenih spoznanj in znanstvene kulture.

Vesna Rijavec

dr. pravnih znanosti,
profesorica in dekanja
na Pravni fakulteti
Univerze v Mariboru

Recenzija (slovenski prevod) prof. dr. sc. Aleksandre Korać Graovac,
Pravna fakulteta Univerze v Zagrebu

Rokopis prof. dr. sc. Barbare Novak Družinsko pravo je celovit prikaz družinskega prava, njegovih institutov in pravnih pravil, ki predstavljajo pozitivno zakonodajo Republike Slovenije ter ustrezne domače in mednarodne sodne prakse.

Družinsko pravo je zaradi družbenih sprememb, ki vplivajo na razmerja in strukturo družine, v dinamičnem obdobju. Poleg tega je slovenska družinska zakonodaja že prestala eno turbulentno obdobje na zakonodajnem področju, ki je bilo zaključeno 21. 3. 2017 s sprejetjem novega Družinskega zakonika, ki se bo začel uporabljati 15. 4. 2019. Avtorica se je odločila obdržati poudarek na pozitivni zakonodaji, ki je v uporabi. To bo vsem, ki jim je monografija namenjena, torej predvsem študentom in praktikom, omogočilo lažjo razlago obstoječih pravil ob upoštevanju, da bodo postopki, ki so uvedeni na podlagi prejšnjega predpisa, v skladu z istim tudi dokončani.

Besedilo monografije sledi klasični strukturi učbenika: na začetku je podana razlaga pojma samega družinskega prava, njegovih virov, nato pa sledi pojasnitev temeljnih pojmov družinskega prava in njegovih virov s posebnim poudarkom na dejstvu, da je Republika Slovenija članica tako Sveta Evrope kot Evropske unije ter da ima tudi druge mednarodnopravne obveznosti. V nadaljevanju gradiva so prikazani posamezni instituti: zakonske zveze, zunajzakonske skupnosti, skupnost oseb istega spola, nato tudi institut izvora otroka, pravic in dolžnosti staršev, ukrepov za zaščito dobrobiti otroka, posvojitve ter skrbništva. Posebna poglavja obravnavajo postopke, v katerih se odloča o pravicah in dolžnostih družinskih članov ter o mediaciji.

Jasen slog, ki ga avtorica uporablja, tudi tistim, ki (še) niso pravni strokovnjaki, omogoča razumeti razloge ureditve in namen posameznega instituta, tako s pragmatičnega kot z znanstvenega vidika. Besedilo zainteresiranega bralca z lahkoto navaja k nadaljnjim premislekom ter odpira nova vprašanja z zanimanjem za obstoječe institute, ob tem pa ponuja rešitve tujih zakonodajalcev in Evropskega sodišča za človekove pravice.

Zaradi boljšega razumevanja predmeta obravnave monografija navaja številne primere iz prakse na Slovenskem in v tujini ter ponazarja pravila,

pri čemer odpira vprašanja o možnostih drugačne pravne ureditve in usklajenosti s sistemom človekovih pravic. Da bi dosegli boljšo preglednost, je to besedilo pogosto natisnjeno v drobni pisavi in je z zamikom prve vrstice ločeno od glavnega besedila. Avtorica ob tem navaja številne primere nedavnih znanstvenih dognanj znanstvenikov s področja družinskega prava iz drugih držav.

Tisto, zaradi česar je ta monografija, ki je predvsem izobraževalnega namena, posebna, je prepoznavno stališče avtorice o tem, da je posamezna pravna vprašanja treba urejati tako, da vsebujejo vrednostno presojo, s katero se bralec lahko strinja ali o kateri lahko polemizira. Zlasti je v ospredju prizadevanje za popolno priznanje pravic homoseksualnih partnerjev, predvsem pravica do spoštovanja družinskega življenja v katerikoli obliki in vsebini, in tudi prizadevanje za pravno priznanje družine kot skupnosti, ki najprej temelji na socialni, šele potem pa na biološki osnovi.

Čeprav se je med izdelavo monografije avtorica soočila z omejitvijo zaradi zastarelosti obstoječega slovenskega predpisa, se je tega zavedala in je uporabljala sodobno pravno izrazje. Avtorica znanstveno pojasnjuje spremembe v pravni ureditvi družine, ob tem pa si prizadeva za alternativne oblike reševanja konfliktov v družini in mirno reševanje sporov. Avtorica zagovarja sodobni pristop k družinskemu pravu in si prizadeva za njegovo uporabo tudi v domači zakonodaji.

S seznanitvijo zainteresiranega bralca s prakso slovenskih sodišč, tujih nacionalnih sodišč in Evropskega sodišča za človekove pravice avtorica raziskuje možnosti razlage pravil s področja družinskega prava in spodbuja k razlagi v skladu z duhom časa.

Na podlagi vsega, kar je zgoraj naštet, menim, da je monografija Družinsko pravo pomembna publikacija, ki bo našla svoje bralstvo med študenti, sodniki, odvetniki, socialnimi delavci ter tudi med kolegi znanstveniki tako v Sloveniji kot v tujini. Ker je družinsko pravo del kulture slehernega naroda, je tudi monografija o njem priča družbenega stanja, stopnje razvoja znanosti o družinskem pravu na Slovenskem, varuh znanstvenega in strokovnega izrazja določenega časa, hkrati pa je tudi temelj za nove pravne spremembe.

V Zagrebu, 25. aprila 2017

prof. dr. sc. Aleksandra Korać Graovac
Katedra za družinsko pravo
Pravna fakulteta Univerze v Zagrebu

Recenzija (izvornik) prof. dr. sc. Aleksandre Korać Graovac,
Pravna fakulteta Univerze v Zagrebu

Rukopis prof. dr. sc. Barbare Novak „Družinsko pravo“ sveobuhvatan je prikaz obiteljskoga prava, njegovih instituta, pravnih normi koje su pozitivno zakonodavstvo Republike Slovenije, kao i odgovarajuće domaće i međunarodne sudske prakse.

Obiteljsko pravo nalazi se u dinamičnom razdoblju zbog društvenih promjena koje utječu na odnose i na strukturu obitelji. Pored toga, slovensko obiteljsko zakonodavstvo prošlo je turbulentno razdoblje na zakonodavnom području, koje je 21. ožujka 2017. godine završilo donošenjem novoga Družinskoga zakona, koji će se početi primjenjivati 15. travnja 2019. godine. Autorica je ipak odlučila zadržati se na pozitivnom zakonodavstvu, onome u primjeni, kako bi svima kojima je monografija namijenjena, a to su ponajprije studenti i praktičari, olakšala tumačenje postojećih normi, te uzimajući u obzir da će se postupci započeti po prethodnom propisu po istome i završiti.

Tekst monografije slijedi klasični raspored udžbenika: počinje od objašnjenja pojma samoga obiteljskog prava, njegovih izvora, potom temeljnih pojmova obiteljskog prava, te njegovih izvora, s osobitim osvrtom na činjenicu da je Republika Slovenija članica i Vijeća Europe i Europske unije, te da pored tih ima i druge međunarodnopravne obveze. Građa se nastavlja prikazom pojedinih instituta: braka, izvanbračne zajednice, zajednica osoba istoga spola, potom podrijetla djeteta, prava i dužnosti roditelja, mjera za zaštitu dobrobiti djeteta, posvojenja te skrbništva. Posebna su poglavlja namijenjena postupcima u kojima se odlučuje o pravima i dužnostima članova obitelji, te medijaciji.

Jasan stil kojeg autorica rabi omogućava i onima koji (još) nisu stručnjaci u pravu da razumiju razloge uređenja i svrhu pojedinog instituta, kako s pragmatičnog, tako i sa znanstvenog pogleda. Tekst zainteresiranog čitatelja lakoćom vodi u daljnja razmatranja, te otvara nova pitanja propitujući postojeće institute te nudeći rješenja stranih zakonodavaca i Europskog suda za zaštitu ljudskih prava.

Za bolje razumijevanje predmeta monografija obiluje primjerima iz slovenske i strane prakse, tako oživotvoruje normu, otvarajući pitanja o mogućem drugačijem pravnom uređenju i suglasju sa sustavom ljudskih prava. Taj tekst je zbog bolje preglednost često tiskan sitnijim slogom, te

uvlakom odvojen od glavnog teksta. Pri tome autorica obilno nudi recentne znanstvene dosege znanstvenika obiteljskog prava iz drugih zemalja.

Ono što monografiju, čija je namjena ponajprije edukativna, čini posebnom, jest prepoznatljiv stav autorice o načinu kako treba biti uređeno pojedino pravno pitanje, tako da je u njemu sadržana vrijednosna prosudba s kojom se čitatelj može složiti ili s njom polemizirati. Osobito dolazi do izražaja zalaganje za potpuno priznanje prava homoseksualnih partnera, ponajprije prava na poštovanje obiteljskog života u svakom obliku i sadržaju, kao i zalaganje za pravno priznavanje obitelji kao zajednice koja se temelji na socijalnoj, a tek potom na biološkoj osnovi.

Iako je autorica u monografiji bila vezana postojećim slovenskim propisom koji je već zastario, svjesna toga, kad god je moguće koristi moderno pravno nazivlje, znanstveno objašnjava promjene u pravnom uređenju obitelji, a uz to se zalaže za alternativne oblike rješavanja sukoba u obitelji te mirno rješavanje sporova. Autorica zagovara moderni pristup obiteljskom pravu, te se zalaže za njegovu primjenu i u domaćem zakonodavstvu.

Upoznavanjem zainteresiranog čitatelja s praksom slovenskih sudova, inozemnih nacionalnih sudova, te Europskog suda za ljudska prava propituje mogućnosti tumačenja obiteljskopравnih normi, te potiče na tumačenje u skladu s duhom vremena.

Zbog svega navedenog smatram da je monografija „Družinsko pravo“ vrijedna publikacija koja će naći svoje čitatelje među studentima, sucima, odvjetnicima, djelatnicima u socijalnoj skrbi, ali i među kolegama znanstvenicima kako u Sloveniji tako i u inozemstvu. Kako je obiteljsko pravo dio kulture jednoga naroda, tako je i monografija o njemu svjedok društvenog stanja, stupnja razvoja slovenske obiteljskopравne znanosti, čuvar znanstvenog nazivlja struke u određenom vremenu, ali i uporište za nove pravne promjene.

U Zagrebu, 25. travnja 2017

Prof. dr. sc. Aleksandra Korać Graovac
Katedra za obiteljsko pravo
Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu